CYD

2006

POLITICAL SCIENCE AND INTERNATIONAL RELATIONS - I (Optional)

राज्यशास्त्र व आंतरराष्ट्रीय संबंध - I (वैकल्पिक)

000104

Standard : Degree
स्तर : पदवी

Total Marks : 200
एकूण गुण : 200

Nature : Conventional
स्वरूप : पारंपारिक

Duration : 3 Hours
कालावधी : 3 तास

Note :
सूचना :

(i) *Answers must be written either in **English** or in **Marathi**.*
*उत्तरे **इंग्रजीमधून** किंवा **मराठीमधून** लिहिली पाहिजेत.*

(ii) *Question **No. 1** is **Compulsory**. Of the remaining questions, attempt **any four** selecting one question from **each section**.*
*प्रश्न क्रमांक **1 अनिवार्य आहे.** उर्वरित प्रश्नांमधून **कोणतेही चार** सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.*

(iii) *Figures to the **RIGHT** indicate marks of the respective question.*
***उजवीकडील** अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.*

(iv) *Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.*
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल. अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.

(v) *Credit will be given for orderly, concise and effective writing.*
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.

(vi) *Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he will be penalised.*
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वत: किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.

(vii) *For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.*
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थींकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.

P.T.O.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

1. Answer *any four* of the following :
खालीलपैकी ***कोणत्याही चार*** प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Explain the Monistic View of Sovereignty. On what grounds the Pluralists criticise it ? 10
सार्वभौमत्वाचा एकतावादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा. अनेकसत्तावादी त्यावर कोणत्या कारणावरून टीका करतात ?

(b) Evaluate M.G. Ranade as an social reformer. 10
एक समाज सुधारक म्हणून म.गो. रानडे यांचे मूल्यमापन करा.

(c) "The Constitution of India is first and foremost a Social Document." - Comment. 10
''भारताची राज्यघटना ही प्रथमत: आणि प्रामुख्याने एक सामाजिक दस्तऐवज आहे.'' – भाष्य करा.

(d) Examine the role of Gramsabha as a 'Grass-root of Democracy'. 10
'लोकशाहीचा पाया' म्हणून ग्रामसभेच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

(e) Why office of the Governor is significant and useful ? 10
राज्यपालपद हे अर्थपूर्ण व उपयुक्त का आहे ?

www.mpscmaterial.com

SECTION - A
विभाग – A

2. Answer the following sub-questions -
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(a) Explain historical approach to the study of Political Science. 10
राज्यशास्त्राच्या अध्ययनाचा ऐतिहासिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

(b) Evaluate the Theory of Divine Origin of the state. 10
राज्याच्या उदयाच्या दैवी सिद्धांताचे मूल्यमापन करा.

(c) Examine critically Marx's views on state. 10
मार्क्सच्या राज्यविषयक विचारांचे चिकित्सक परीक्षण करा.

(d) Define Liberty. What in your opinion are the safeguards of liberty ? 10
स्वातंत्र्याची व्याख्या करा. तुमच्यामते स्वातंत्र्यरक्षणाचे उपाय कोणते ?

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

3. Answer the following sub-questions -
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(a) Describe in brief, the relations of Political Science to Economics. **10**
राज्यशास्त्राचे अर्थशास्त्राशी असलेल्या संबंधांचे वर्णन करा.

(b) What is welfare state? Discuss the hindrances and their removal in realization of welfare state in India. **10**
कल्याणकारी राज्य म्हणजे काय ? भारतात कल्याणकारी राज्याच्या मार्गातील अडथळे व ते दूर करण्यासाठीच्या उपायांची चर्चा करा.

(c) Discuss the role of state as prescribed in an ideology of Liberalism. **10**
उदारमतवादी विचारप्रणालीने प्रतिपादन केलेल्या राज्याच्या भूमिकेची चर्चा करा.

(d) Elucidate the bases and problems of legitimacy in India. **10**
भारतातील अधिमान्यतेचे आधार व समस्या स्पष्ट करा.

SECTION - B
विभाग – B

4. Answer the following sub-questions.
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(a) "All within the state; none outside the state; none against the state." Comment. **10**
''राज्यामध्येच सर्वकांही; राज्याबाहेर काहीही नाही; राज्यविरोधी काही नाही.'' – भाष्य करा.

(b) "Aristotle has been regarded as the father of Political Science." Discuss. **10**
''ॲरिस्टॉटलला राज्यशास्त्राचा जनक मानले जाते.'' – चर्चा करा.

(c) Examine critically Rousseau's concept of 'General Will'. **10**
रूसोच्या 'सामुहिक इच्छा' या संकल्पनेचे टीकात्मक परीक्षण करा.

(d) Discuss the view of Pandit Nehru about religion. **10**
धर्माबाबतच्या पंडित नेहरूंच्या दृष्टीकोनाची चर्चा करा.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

9. Answer the following sub-questions -

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(a) Discuss the composition and functions of Cantonment Boards. Why they should be abolished? **10**

छावणीक्षेत्र पालिकांची रचना व कार्यांची चर्चा करा. त्या का नामशेष केल्या पाहिजेत ?

(b) Examine the role played by 'Dalit Panther' in Maharashtra and give reasons for the weakening of Dalit Movement. **15**

महाराष्ट्रातील 'दलित पँथर' च्या भूमिकेचे परीक्षण करून दलित चळवळीच्या दुर्बलतेची कारणे द्या.

(c) Write a critical note on achievements and failures of co-operative movement in Maharashtra. **15**

महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीच्या यशापयशावर टिकात्मक टीपण लिहा.

-oOo-

www.mpscmaterial.com

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

5. Answer the following sub-questions -
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(a) What are the conditions for successful working of democracy ? 10
लोकशाहीच्या यशस्वी कार्यवाहीकरिता आवश्यक अटी कोणत्या ?

(b) "Machiavelli was the first modern political thinker." Explain. 10
"मॅकिव्हेली पहिला आधुनिक राजकीय विचारवंत होता" - स्पष्ट करा.

(c) Comment on J.S. Mill's views on representative government. 10
प्रातिनिधीक शासनाविषयी जे. एस. मिलने मांडलेल्या विचारांवर भाष्य करा.

(d) Evaluate A.K. Azad's thoughts on Hindu-Islam unity. 10
ए.के. आझाद यांच्या हिंदू-मुस्लिम ऐक्याबाबतच्या विचारांचे मूल्यांकन करा.

SECTION - C
विभाग - C

6. Answer the following sub-questions -
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(a) Describe the impact of British rule on constitutional developments in India. 10
भारतीय राज्यघटनेच्या विकासावरील ब्रिटिश राजवटीच्या प्रभावाचे वर्णन करा.

(b) "Supremacy of Indian Parliament is a myth." Discuss. 10
"भारतीय संसदेची सर्वश्रेष्ठता हा केवळ आभास आहे." - चर्चा करा.

(c) Why the second chambers in the state are essential ? Give reasons. 10
घटकराज्यातील द्वितीय सभागृहे का अत्यावश्यक आहेत ? कारणे द्या.

(d) Discuss the origin, ideology and programme of 'National Congress Party'. 10
'राष्ट्रवादी कॉंग्रेस' पक्षाचा उदय, तत्त्वज्ञान आणि कार्यक्रम यांची चर्चा करा.

P.T.O.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial

Marks
गुण

7. Answer the following sub-questions -
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(a) Distinguish, in brief; between Fundamental Rights and Directive Principles of State Policy. **10**
मूलभूतहक्क आणि राज्याच्या धोरणाची मार्गदर्शक तत्त्वे यातील फरक थोडक्यात सांगा.

(b) Describe the powers and functions of Prime Minister in India. **10**
भारतातील पंतप्रधानांचे अधिकार व कामे यांचे वर्णन करा.

(c) State the composition, powers and functions of High Court. **10**
उच्च न्यायालयाची रचना, अधिकार व कामें सांगा.

(d) Explain the ideology and programme of Congress Party (I). **10**
काँग्रेस पक्षाचे (इं) तत्त्वज्ञान व कार्यक्रम स्पष्ट करा.

SECTION - D
www.mpscmaterial.com
विभाग - D

8. Answer the following sub-questions -
खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(a) Discuss the composition and functions of Zilla Parishad in Maharashtra. **10**
महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हापरिषदेची रचना व कामें यांची चर्चा करा.

(b) Evaluate the impact of the factors that weaken the secularism in India. **15**
भारतातील धर्मनिरपेक्षतेला दुर्बल करणाऱ्या घटकांच्या प्रभावाचे मूल्यमापन करा.

(c) Give an account of the events responsible for formation of Maharashtra State. **15**
महाराष्ट्र राज्याच्या निर्मितीला कारणीभूत ठरलेल्या घडामोडींचा आढावा घ्या.

P.T.O.

www.mpscmaterial.com follow us @mpscmaterial on FB, INSTA and t.me/mpscmaterial